

CARLOS RUIZ

ZAFÓN

CIMITIRUL CĂRȚILOR UITATE

I

UMBRA VÂNTULUI

Traducere din limba spaniolă
și note de Dragoș Cojocaru

POLIROM
2025

Cuprins

Cimitirul Cărților Uitate.....	7
Zile de cenușă — 1945-1949	13
Sărăcie lucie — 1950-1952.....	51
Năravul din naștere — 1953	81
Orașul umbrelor — 1954	107
Nuria Monfort: Amintiri cu fantome — 1933-1955	371
Umbra vântului — 1955.....	459
27 noiembrie 1955 — Post-mortem.....	479
1956 — Apele de martie.....	485
1966 — Dramatis personae	495

Labirintul de cărți se ghicea în unghiuri spectrale ce se iveau de sub mantia întunericului. Opaițul proiecta un halou vaporos la picioarele noastre. Bea se opri în pragul labirintului, uluită. Am zâmbit, recunoscând pe chipul ei aceeași expresie pe care tata trebuie că o văzuse pe chipul meu cu ani în urmă. Am pătruns în tunelurile și galeriile labirintului, care scârțâia la fiecare pas. Semnele lăsate la ultima mea incursiune erau acolo.

— Vino, vreau să-ți arăt ceva, am zis.

Nu o dată am rătăcit drumul și am fost nevoiți să ne întoarcem în căutarea ultimului semn. Bea mă observa cu un amestec de îngrijorare și fascinație. Busola mea mintală îmi sugera că ruta noastră se pierduse într-un amalgam de spirale ce urca încetîșor spre măruntaiele labirintului. În cele din urmă, am izbutit să-mi refac pașii prin hățișul de culoare și de tuneluri, până când am apucat-o pe un coridor îngust care părea o pasarelă întinsă spre beznă. Am îngenunchat lângă ultimul raft și mi-am căutat vechiul prieten ascuns îndărătul rândului de tomuri îngropate sub un strat de praf ce strălucea precum chiciura în lumina opaițului. Am luat cartea și i-am întins-o Beei.

— Ți-l prezint pe Julián Carax.

— *Umbră vântului*, citi Bea, mângâind literele spălăcite de pe copertă.

— Pot s-o iau cu mine? întrebă ea.

— Pe oricare alta, în afară de asta.

— Dar nu-i drept. După tot ce mi-ai povestit, tocmai pe asta o vreau.

— Poate într-o bună zi. Dar nu astăzi.

I-am luat-o din mână și am ascuns-o la locul ei.

— Am să mă întorc singură și-am s-o iau fără știrea ta, zise ea ștregărește.

— N-ai putea s-o găsești nici într-o mie de ani.

— Așa crezi tu. Ți-am văzut semnele și știu și eu povestea Minotaurului.

— Isaac nu te-ar lăsa să intri.

— Te înșeli. Îi sunt mai simpatică decât tine.

— Ce știi tu?

— Știu să citesc privirile.

Fără să vreau, am crezut-o și mi-am ferit ochii.

— Alege-ți oricare alta. Uite, asta de aici e promițătoare. *Porcul de podiș, acest necunoscut: în căutarea rădăcinilor slăninei iberice*, de Anselmo Torquemada. Cu siguranță s-au vândut mai multe exemplare decât orice carte a lui Julián Carax. Din porc nu se pierde nimic.

— Asta mă atrage mai mult.

— *Tess d'Urberville*. E varianta originală. Îndrăznești să-l citești pe Thomas Hardy în engleză?

Mă privi chiorâș.

— Așadar, adjudecată.

— Nu vezi? Parcă mă aștepta pe mine. Parcă ar fi stat aici ascunsă pentru mine dinainte ca eu să mă fi născut.

Am privit-o, uluit. Bea își boți zâmbetul.

— Ce-am spus?

Atunci, pe neașteptate, abia atingându-i buzele, am sărutat-o.

Era aproape miezul nopții când am ajuns la poarta casei unde locuia Bea. Străbătuserăm aproape tot drumul în tăcere, fără să cutezăm să spunem ce ne trecea prin cap. Mergeam la distanță, ascunzându-ne unul de celălalt. Bea pășea semeață cu *Tess* a ei sub braț, iar eu o urmam la o palmă, cu gustul ei pe buze. Încă mă mai urmărea privirea piezișă pe care mi-o administrase Isaac când ieșisem din Cimitirul Cărților Uitate. Era o privire pe care o cunoșteam prea bine și pe care o văzusem și la tata, o privire care mă întreba dacă am cea mai vagă idee despre ceea ce fac. Ultimele ore se scurseseră într-o altă lume, un univers al atingerilor ușoare, al privirilor pe care nu le pricepeam și care anihilau rațiunea și rușinea. Acum, la întoarcerea spre realitatea care pândea mereu din umbra cartierului Ensanche, farmecul se destrăma și nu-mi rămâneau decât dorința dureroasă și o neliniște fără nume. O simplă privire către

Bea mi-a fost de-ajuns ca să pricep că rezervele mele erau o simplă adiere în mijlocul furtunii care o ardea pe dinăuntru. Ne-am oprit în fața porții și ne-am privit unul pe celălalt fără să încercăm să ne prefacem. Un paznic de noapte șansonetist se apropia fără grabă, fredonând bolerouri și acompaniindu-se cu clinchetul plăcut al legăturilor lui de chei.

— Poate preferi să nu ne mai vedem, i-am spus eu, lipsit de convingere.

— Nu știu, Daniel. Nu știu nimic. Asta vrei tu?

— Nu. Firește că nu. Dar tu?

Ridică din umeri, schițând un zâmbet lipsit de vlagă.

— Tu ce crezi? întrebă ea. Mai devreme te-am mințit, știi?
În galerie.

— Când?

— Când ți-am spus că nu voiam să te văd azi.

Paznicul ne dădea târcoale arborând un surâs vag, în mod vădit indiferent la acel debut al meu în scena cu poarta și cu șoaptele, care lui, ca veteran, trebuie că îi apărea banală și răsuflată.

— Pentru mine nu-i nicio grabă, zise el. Am să-mi fac o țigară la colț și mai vorbim.

Am așteptat ca paznicul să se îndepărteze.

— Când am să te revăd?

— Nu știu, Daniel.

— Mâine?

— Te rog, Daniel. Nu știu.

Am încuviințat. Mi-a mângâiat chipul.

— Acum e mai bine să pleci.

— Cel puțin, știi unde mă găsești, nu?

A încuviințat.

— O să aștept.

— Și eu.

M-am îndepărtat, cu privirea atârnată de a ei. Paznicul, expert în asemenea episoade, se pornise deja să-i deschidă poarta.

— Ghidușule, îmi șopti el în trecere, nu fără o anume admirație. Pe cinste bombonică.

Am așteptat până când Bea a intrat în clădire și am pornit-o la drum repejor, întorcându-mi privirea la fiecare pas. Încetul cu încetul, mă năpădi certitudinea absurdă că totul era posibil și mi se păru că până și străzile pustii și vântul acela potrivnic miroseau a speranță. Când am ajuns în Plaza de Cataluña, am băgat de seamă că un stol de porumbei se adunase în mijlocul pieței. Acopereau totul, ca o mantie de pene albe care se legăna în tăcere. M-am gândit să ocolesc, însă chiar atunci mi-am dat seama că stolul îmi deschisese drum fără să se ridice în zbor. Am înaintat agale, observând cum porumbeii se despărțeau în fața mea și strângeau la loc rândurile după ce treceam. Când am ajuns în mijlocul pieței, am auzit clopotele catedralei bătând miezul nopții. M-am oprit o clipă, naufragiat într-un ocean de păsări argintii, și m-am gândit că ziua aceea fusese cea mai stranie și mai minunată din toată viața mea.

22

Când am trecut prin fața vitrinei librăriei, am văzut că înăuntru era lumină. M-am gândit că, poate, tata rămăsese până târziu, punându-se la zi cu corespondența sau căutând un pretext oarecare ca să mă aștepte treaz și să mă descoasă în legătură cu întâlnirea mea cu Bea. Am deslușit o siluetă ce aranja un teanc de cărți și am recunoscut profilul descărnat și nervos al lui Fermín în plină concentrare. Am bătut în geam cu degetele. Fermín se ridică, plăcut surprins, și îmi făcu semn să merg la intrarea din dosul prăvăliei.

— Mai muncești, Fermín? E foarte târziu.

— De fapt, îmi pierdeam vremea pentru ca, mai apoi, să mă duc acasă la bietul don Federico și să-l veghez. Am stabilit niște plautoane cu Eloy, cel cu optica. În definitiv, eu nu prea dorm. Două-trei ore cel mult. E-adevărat că nici dumneata nu rămâi mai prejos, Daniel. E trecut de miezul nopții, de unde deduc că întâlnirea dumitale cu fetița a fost un succes de răsunet.

Am ridicat din umeri.

— Adevărul e că nu știu, am admis eu.

— Ai pipăit-o?

— Nu.

— Semn bun. Să nu te-ncrezi nicicând în cele care se lasă pipăite nici una, nici două. Dar și mai puțin să te-ncrezi în cele care au nevoie de un preot ca să le dea aprobare. Mușchiulețul cel bun – dacă mi se îngăduie comparația carnală – e undeva la mijloc. Dacă se ivește prilejul, e limpede, nu fi habotnic și profită. Dar dacă îți cauți ceva serios, ca în cazul meu cu Bernarda, amintește-ți această regulă de aur.

— Cazul dumitale e unul serios?

— Mai mult decât serios. Spiritual. Dar cu fata asta, Beatriz, ce se petrece? Că-i tare mișto se vede cât de colo, însă esența chestiunii este: o fi dintre cele care te fac să te îndrăgostești sau dintre cele care prostesc viscerele minore?

— N-am nici cea mai vagă idee, am zis eu. Aș spune că din amândouă.

— Uite, Daniel, treaba asta e la fel ca indigestia. Ai observat ceva aici, imediat deasupra stomacului? Ca și cum ai fi înghițit o cărămidă? Sau e doar o căldură generală?

— Mai curând chestia cu cărămida, am zis eu, cu toate că n-am eliminat cu totul ipoteza căldurii.

— Atunci înseamnă că problema trebuie luată în serios. Bată-te Dumnezeu să te bată... Hai, stai jos și-o să-ți fac un ceai de tei.

Ne-am așezat la masa din spatele prăvăliei, înconjurați de cărți și de tăcere. Orașul dormea, iar librăria părea o corabie în derivă, pe un ocean de pace și de întuneric. Fermín îmi întinse o ceașcă aburindă și îmi zâmbi cu oarecare stânjenală. Îl tot rodea un gând.

— Pot să-ți pun o întrebare de natură personală, Daniel?

— Firește.

— Te rog să-mi răspunzi cu toată sinceritatea, zise el și își drese glasul. Dumneata crezi că eu aș putea să devin tată?

Probabil că mi-a citit perplexitatea pe chip, fiindcă s-a grăbit să adauge:

— Nu vreau să spun tată biologic, fiindcă mă veți fi văzând voi cam pricăjit, însă, mulțumesc lui Dumnezeu, providența a binevoit să mă înzestreze cu potența și forța virilă a unui taur de Miura. Mă refer la un alt fel de tată. Un tată cumsecade, știi dumneata.

— Un tată cumsecade?

— Da. Ca al dumitale. Un bărbat cu cap, cu inimă și cu suflet. Un om în stare să asculte, să călăuzească și să respecte un copil, și nu să-și înăbușe în el propriile lui defecte. Cineva pe care un fiu nu numai să-l iubească fiindcă îi este tată, ci să-l admire pentru că este cine este. Cineva cu care să-și dorească să semene.

— De ce mă întrebi așa ceva, Fermín? Eu știam că dumneata nu crezi în familie și în căsătorie. Jugul și toate celea, îți aduci aminte?

Fermín încuviință din cap.

— Uite cum stă treaba, toate celea sunt pentru diletanți. Căsătoria și familia nu sunt altceva decât ceea ce facem noi din ele. Altminteri, nu-s decât un sălaș de ipocrizie. Fleacuri și pălăvrăgeli. Însă, dacă există dragoste cu adevărat, din aceea despre care nu trăncănești și n-o răcnești în cele patru zări, din aceea pe care o simți și o dovedești...

— Dumneata îmi pari un alt om, Fermín.

— Asta și sunt. Bernarda m-a făcut să-mi doresc să fiu un om mai bun decât sunt.

— Cum adică?

— Pentru ca s-o merit. Dumneata acum nu înțelegi, pentru că ești tânăr. Însă, cu timpul, vei vedea că uneori contează nu ce dai, ci la ce renunți. Bernarda și cu mine am vorbit. Ea de felul ei e o mamă iubitoare, știi și dumneata. N-o spune, însă mi se pare că cea mai mare fericire pe care ar putea s-o aibă în viața asta e să fie mamă. Iar mie femeia asta îmi place mai mult decât o piersică în sirop. Îți spun că, pentru ea, sunt în stare să intru într-o biserică după treizeci și doi de ani de abținere clericală și să recit psalmii Sfântului Serafim sau ce-o mai fi trebuind.